Gemeente Utrecht

Voorstel aan de gemeenteraad

Visie Vervoer voor Iedereen

Beleidsveld	Maatschappelijke ondersteuning
Organisatieonderdeel	Maatschappelijke Ontwikkeling
Opsteller	Arjan Koerts
Kenmerk	8045622
Vergaderdatum Raad	
Geheim	Nee

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor te besluiten:

1. De visie Vervoer voor Iedereen vast te stellen, waarin de opgave waar we als gemeente voor staan op het gebied van doelgroepenvervoer en de aansluiting hiervan op het (aanvullend) openbaar vervoer wordt geschetst, met als uitgangspunten:
    a. Inwoners gebruiken de vervoersvoorziening zo laag mogelijk in de piramide als voor hen mogelijk is.
    b. We bieden passend vervoer.
    c. We creëren samenhang tussen (aanvullend) openbaar vervoer en doelgroepenvervoer.
    d. De verschillende vormen van doelgroepenvervoer worden op elkaar afgestemd.
    e. Het systeem is eenvoudig.
    f. We streven naar het terugbrengen van de druk op het milieu.

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Samenvatting

Gemeente Utrecht staat voor een grote vervoersopgave. Enerzijds op het gebied van het bieden van passend vervoer voor iedereen, anderzijds op het gebied van bereikbaarheid. Vernieuwing van het doelgroepenvervoer en een goede aansluiting op het (aanvullend) openbaar vervoer is nodig om vervoer voor iedereen te realiseren. Hiervoor is een aantal uitgangspunten geformuleerd die het kader geven voor het doelgroepenvervoer van de gemeente Utrecht voor de komende jaren met een goede aansluiting op het mobiliteitsbeleid. Het opnieuw aanbesteden van het sociaal recreatief vervoer per december 2023 is hierbij de eerste concrete uitdaging.

Context

Aanleiding

In het coalitieakkoord Utrecht: Ruimte voor iedereen is de volgende passage opgenomen: “Het is de normaalste zaak van de wereld dat iedereen kan meedoen, zowel in fysiek als sociaal opzicht. En dat de stad en haar voorzieningen voor iedereen toegankelijk zijn en dat alle Utrechters gelijkwaardig worden bejegend. In de praktijk blijken sommige Utrechters echter letterlijk en figuurlijk tegen drempels aan te lopen als ze willen meedoen. Die drempels willen we wegnemen en we werken aan betere fysieke en sociale toegankelijkheid voor iedereen”. Ook op het gebied van vervoer zijn er drempels die weggenomen moeten worden. Om mee te doen aan de maatschappij moeten mensen zich immers kunnen verplaatsen. Dit kan op verschillende niveaus:



Gemeente Utrecht staat voor de opgave een vervoersysteem te realiseren waarbij niemand tussen wal en schip valt. Tegelijkertijd staan we in de regio voor een forse bereikbaarheidsopgave, zien we dat het gebruik van het doelgroepenvervoer stijgt, het budget daalt en de kosten stijgen. Bovendien willen we een kwaliteitsimpuls aan het doelgroepenvervoer geven en willen we streven naar zero-emissie per 2025 in het doelgroepenvervoer door de inzet van zero-emissie voertuigen te stimuleren. Deze ontwikkelingen zorgen voor een kostenstijging waardoor een financieel knelpunt ontstaat op het gebied van doelgroepenvervoer.
Naar de toekomst toe zijn nog meer ontwikkelingen te verwachten die het vervoer nog meer onder druk zetten, zoals de groei van de stad, dubbele vergrijzing en langer zelfstandig thuiswonen.

Vanaf eind 2023 wordt de gemeente verantwoordelijk voor het contractbeheer van sociaal recreatief vervoer, de huidige regiotaxi (één van de vormen van doelgroepenvervoer). We moeten dan, al dan niet in samenwerking met andere gemeenten uit de regio, een nieuwe aanbesteding vormgeven om invulling te geven aan sociaal recreatief vervoer. Dit is een kans om de verschillende vormen van het doelgroepenvervoer waar we als gemeente verantwoordelijk voor zijn meer in samenhang te organiseren, maar ook om een goede samenhang tussen doelgroepenvervoer en het (aanvullend) openbaar vervoer te realiseren. Met deze visie wordt de richting bepaald van het ontwikkeltraject met betrekking tot de vernieuwing van het doelgroepenvervoer. Het stellen van kaders is een taak van de

gemeenteraad. Daarom ligt de visie Vervoer voor Iedereen ter vaststelling voor. Na vaststelling kan gestart worden met de voorbereiding op de nieuwe aanbesteding.

Beoogd effect
Een samenhangend vervoersysteem waarbij niemand tussen wal en schip valt en waarbij zoveel mogelijk inwoners zo normaal mogelijk mee kunnen doen aan de maatschappij.

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening aan de raad
In december 2018 heeft bij de verschillende gemeenten in de provincie Utrecht en bij de provincie Utrecht besluitvorming plaatsgevonden over het gezamenlijk lopen van een proces om vernieuwing van het doelgroepenvervoer en het aanvullend openbaar vervoer vorm te geven. Hiervoor is het programma Vernieuwing Doelgroepenvervoer en Aanvullend Openbaar Vervoer opgezet.

- Collegebesluit 18 december 2018
- Raadsbrief Ontwikkelingen doelgroepenvervoer

In december 2019 is de raad geïnformeerd over een nieuwe aanbesteding van de regiotaxi, het nieuwe tarief hiervan en is een doorkijkje gegeven naar de ontwikkelingen op het gebied van de opgave doelgroepenververvoer.

- Raadsbrief Ontwikkelingen Regiotaxi

In mei 2020 is de raad door middel van een brief geïnformeerd over de stand van zaken met betrekking tot de opgave doelgroepenvervoer: de visie Vervoer voor Iedereen, de definitieve gunning van de aanbesteding Regiotaxi Utrecht en over de ontwikkelingen rondom kleinschalige vormen van buurtvervoer.

- Raadsbrief Ontwikkelingen doelgroepenvervoer

In juli 2020 is de raad geïnformeerd over diverse ontwikkelingen op het gebied van openbaar vervoer en doelgroepenvervoer en de samenhang tussen deze ontwikkelingen.

- Raadsbrief Samenhang ontwikkelingen OV

Beslispunten, Argumenten en Kanttekeningen/Risico's

Beslispunt	
1	De visie Vervoer voor Iedereen vast te stellen, waarin de opgave waar we als gemeente voor staan op het gebied van doelgroepenvervoer en de aansluiting hiervan op het (aanvullend) openbaar vervoer wordt geschetst, met als uitgangspunten: a. Inwoners gebruiken de vervoersvoorziening zo laag mogelijk in de piramide als voor hen mogelijk is. b. We bieden passend vervoer. c. We creëren samenhang tussen (aanvullend) openbaar vervoer en doelgroepenvervoer. d. De verschillende vormen van doelgroepenvervoer worden op elkaar afgestemd. e. Het systeem is eenvoudig en betaalbaar. f. We streven naar het terugbrengen van de druk op het milieu.
Argumenten	
1.1	De uitgangspunten vormen de basis voor de beoordeling van en sturing op ontwikkelingen op het thema Vervoer de komende periode. Een eerste concrete ontwikkeling is de aanbesteding van het social recreatief vervoer per december 2023. Met deze uitgangspunten kunnen daarin eerste stappen worden gezet richting een transformatie op het gebied van vervoer.
	Concreet betekenen de geformuleerde uitgangspunten dat het volgende meegenomen wordt in de nieuwe aanbesteding van het sociaal recreatief vervoer: a. Inwoners gebruiken de vervoersvoorziening zo laag mogelijk in de piramide als voor hen mogelijk is.

Door het wegnemen van mentale en fysieke drempels kunnen zoveel mogelijk inwoners gebruik maken van vervoer zo laag mogelijk in de piramide. Op deze manier stimuleren en versterken we de beweging naar voren. Hiervoor is toegankelijkheid van het openbaar vervoer en beschikbaarheid van aanvullend openbaar vervoer een voorwaarde. Daarnaast is het belangrijk om te zorgen voor goede informatievoorziening. Doordat inwoners de vervoersvoorziening zo laag mogelijk in de piramide gebruiken als voor hen mogelijk is, wordt de druk op het doelgroepenvervoer verlaagd.

b. <u>We bieden passend vervoer</u>
Om passend vervoer te kunnen bieden is het allereerst van belang de vervoersbehoefte goed in beeld te brengen van inwoners die zich melden bij de gemeente omdat zij op het gebied van vervoer belemmeringen ervaren in zelfredzaamheid en participatie. Dit betekent een uitgebreidere uitvraag op basis waarvan maatwerk geleverd kan worden (opstellen reizigersprofiel). Daarnaast moet het leveren van maatwerk ook mogelijk gemaakt worden door minder eenvormige oplossingen en meer differentiatie in het vervoersaanbod voor sociaal recreatief vervoer te bieden.

c. <u>We creëren samenhang tussen (aanvullend) openbaar vervoer en doelgroepenvervoer</u>
Het (aanvullend) openbaar vervoer en het doelgroepenvervoer zijn communicerende vaten. Dit betekent dat hoe inclusiever het (aanvullend) openbaar vervoer georganiseerd is, hoe meer mensen gebruik kunnen maken van reguliere vormen van vervoer zodat de druk op het doelgroepenvervoer wordt verminderd. In de praktijk zien we dat veel inwoners op sommige momenten wel gebruik kunnen maken van het (aanvullend) openbaar vervoer, maar op andere momenten niet. Daarom is het belangrijk dat de verschillende vormen van vervoer op elkaar aansluiten. Op deze manier vallen geen mensen tussen wal en schip. Daarnaast is het belangrijk om eenduidigheid te brengen in gebruik, reservering en betaling. In de aanbesteding van het sociaal recreatief vervoer zal hier dan ook aandacht voor zijn.

d. <u>De verschillende vormen van doelgroepenvervoer worden op elkaar afgestemd</u>
Het doelgroepenvervoeraanbod is op dit moment zeer gefragmenteerd door de verschillende regelingen die ten grondslag liggen aan de verschillende vormen. Deze onderverdeling is niet altijd logisch en daardoor niet efficiënt. Zo kan één inwoner afhankelijk zijn van meerdere vormen van doelgroepenvervoer. Hij/zij heeft hiervoor verschillende indicaties nodig en elke vorm is apart ingekocht waardoor hij/zij gebruik moet maken van verschillende vervoerders met verschillende spelregels. In de nieuwe aanbesteding van het sociaal recreatief vervoer willen we een start maken met meer eenduidigheid in de spelregels, maar ook met het bundelen van inkoop van de verschillende vormen van doelgroepenvervoer. Dit heeft ook positieve effecten voor het zo efficiënt mogelijk inzetten van de vervoerscapaciteit en voor de arbeidsvoorwaarden van chauffeurs (er kunnen grotere contracten worden geboden). Het volledig bundelen van alle vormen van doelgroepenvervoer zal in stappen worden uitgevoerd, aangezien de verschillende contracten doelgroepenvervoer een verschillende looptijd hebben.

e. <u>Het systeem is eenvoudig en betaalbaar</u>
Om zoveel mogelijk inwoners zo passend mogelijk vervoer te bieden, is het van belang om een eenvoudig en betaalbaar vervoersysteem te organiseren, In de nieuwe aanbesteding van het sociaal recreatief vervoer zal in de wijze van ritaanvraag en betaling eenduidigheid worden gezocht. Hierbij wordt aangesloten bij het (aanvullend) openbaar vervoer, maar eventueel ook bij andere vormen van doelgroepenvervoer. Daarnaast is betaalbaarheid een belangrijk aandachtspunt. Voor de gebruiker, maar ook voor de gemeente. Voor de gebruiker van het sociaal recreatief vervoer blijft de prijs voor het reguliere openbaar vervoer het uitgangspunt. Maar ook voor de gemeente is

	betaalbaarheid een aandachtspunt. Het doelgroepenvervoer moet betaalbaar blijven. Door verschillende ontwikkelingen ontstaat er steeds meer druk op het budget van het sociaal recreatief vervoer en zullen de huidige budgetten niet meer toereikend zijn. Om het systeem betaalbaar te houden, is een efficiënte organisatie van belang. Daarnaast zal ook kritisch naar de toegang gekeken moeten worden. Is doelgroepenvervoer de enige passende oplossing of kan men ook gebruik maken van een vervoersvorm lager in de piramide? Het goed in kaart brengen van de vervoersbehoefte is hiervoor noodzakelijk. f. <u>We streven naar het terugbrengen van de druk op het milieu</u> Ten behoeve van de leefbaarheid van de stad is het van belang om minder uitstoot te genereren van fijn- en stikstof en het zoveel mogelijk beperken van geluidsoverlast. Dit doen we enerzijds door de beweging naar voren te stimuleren: als men in staat wordt gesteld gebruik te maken van het reguliere openbaar vervoer, betekent dit minder individuele vervoersbewegingen. Daarnaast zal in de nieuwe aanbesteding van het sociaal recreatief vervoer duurzaamheid een belangrijk aandachtspunt zijn. Dit doen wij onder andere door het stimuleren van het inzetten van zero-emissievoertuigen Samengevat wordt met de nieuwe aanbesteding van het sociaal recreatief vervoer gewerkt aan drie thema's: 1. Stimuleren van het gebruik van het openbaar vervoer; 2. Efficiënter organiseren van het doelgroepenvervoer; 3. Beter op elkaar laten aansluiten van doelgroepenvervoer en (aanvullend) openbaar vervoer.
Kanttekeningen/Risico's	
1.1	<u>Om een transformatie te bewerkstelligen is tijd nodig</u>
	Om een samenhangend Utrechts vervoersysteem te realiseren is een transformatie nodig. Dit kost tijd. De aanbesteding van (een deel van) het doelgroepenvervoer is hierin een eerste stap. De geformuleerde uitgangspunten vormen het kader voor deze en volgende stappen in de transformatie van het Utrechts vervoersysteem.
1.2	<u>Er bestaat op dit moment al financiële druk op het gebied van doelgroepenvervoer</u>
	We zien een toenemende vraag naar doelgroepenvervoer door onder andere vergrijzing, langer zelfstandig thuiswonen en concentratie van OV op hoofdassen. Een van de ambities met deze visie is daarom om door middel van meer efficiëntie de groeiende vraag enerzijds af te remmen en anderzijds op te vangen om binnen de bestaande financiële middelen te blijven.

Financiën

Bij de voorjaarsnota 2019 is budget met € 0,92 miljoen verhoogd en een bedrag oplopend tot € 1,5 miljoen in 2023 opgenomen om de lagere bijdrage van de provincie voor het regiovervoer te compenseren. Binnen deze financiële kaders geven we invulling aan de vernieuwde visie van het doelgroepenvervoer. In de voorliggende uitgangspunten zijn elementen genoemd die bijdragen aan de vernieuwing van het doelgroepenvervoer, zowel kwalitatief als op het beheersen van de kosten. Dit laatste is hard nodig om het toenemend gebruik en de stijgende kosten, door onder andere hogere verzekeringskosten en een gewijzigd cao, op te kunnen vangen. Hoewel in 2020 als gevolg van de Coronacrisis er zich een flinke dip heeft voorgedaan in het regio- en leerlingenvervoer, is de verwachting dat de structurele vraag verder toeneemt in de komende jaren. Dit laat zich onder andere verklaren door het toenemende gebruik. Een structurele daling van het gebruik wordt voorlopig niet voorzien. Het is dus de verwachting dat de structurele vraag naar doelgroepenvervoer verder toeneemt in de komende jaren.

Vervolg

Vanaf eind 2023 wordt de gemeente verantwoordelijk voor het contractbeheer van het sociaal recreatief vervoer (Regiotaxi). Dit wordt opnieuw aanbesteed. Op basis van de geformuleerde

uitgangspunten wordt deze aanbesteding voor (een deel van) het doelgroepenvervoer vormgegeven. Met deze nieuwe aanbesteding wordt gewerkt aan drie thema's:

1. Stimuleren van het gebruik van het openbaar vervoer;
2. Efficiënter organiseren van het doelgroepenvervoer;
3. Beter op elkaar laten aansluiten van doelgroepenvervoer en (aanvullend) openbaar vervoer.

Het nieuwe contract zal in december 2023 ingaan.

Het opdrachtgeverschap is gericht op het continu samen leren en ontwikkelen. Dit biedt regelmatig mogelijkheden om te evalueren en zo nodig bij te sturen. Bijvoorbeeld bij kwartaalgesprekken en naar aanleiding van uitkomsten uit onderzoeken met betrekking tot cliëntervaring.

Participatie

Bij de totstandkoming van de uitgangspunten is de Cliëntenraad Wmo betrokken geweest en besproken. De Cliëntenraad WMO staat positief in de ontwikkeling en vraagt aandacht voor het beter op elkaar aansluiten van verschillende vormen van vervoer. Dit is één van de kernpunten van deze visie. Ook bij de nieuwe aanbesteding worden cliënten(vertegenwoordigers) betrokken. Ook overige stakeholders worden betrokken in dit proces waar dit passend is.

Communicatie

De documenten voor de aanbesteding worden te zijner tijd gepubliceerd op TenderNed (openbaar). Ook op de website van de gemeente Utrecht wordt hierover informatie opgenomen.
Ter voorbereiding op de aanbesteding wordt een aantal pilots uitgevoerd. De uitkomsten hiervan worden gedeeld met de raad en met stakeholders in de stad. Hierover zal ook informatie worden gedeeld via de pers.

Bijlagen

Bijlagen besluitvorming

- Visie Vervoer voor iedereen

Bijlagen informatief

- Vervoerspact en Plan van Aanpak Vernieuwing doelgroepenvervoer en aanvullend openbaar vervoer 2019-2023